

Ne, izginil
Je in minil,
Nij ga tira ni sledú,
Le rujava
Mačja glava
Venkaj gleda iz cvetú!

Minka mala
Je jokala
Tožno bilo jej srcé;
„Oh,“ vzdihuje
In žaluje,
„Kdé povitica si, kdé?“ —

Lujiza Pesjakova.

Ukrajinec.

Ukrajinci so Malorusi na srednjem Dnjepru. Ukrajina znači deželo, ležečo na mejah slovanske zemlje; sosedovala je namreč ta pokrajina v srednjem veku s Tatari.

Čujmo, kako preslavlja Ukrajinec svojo domovino: „Nij ga na svetu krásnejšega kraja, nego si ti, Poltavska gubernija! Za Boga milostívega, kaka ta gubernija! In step in lésov, in vrtov in zarastlih globelij, in ščuk in karazov, in višenj in črešenj, in nápojev in volóv, in dobrih konj in dobrih ljudíj, vsega, vsega je v obilosti! Tu mi je tako lahko dihati, tako veselo! Pridem v borni stan, takój mora čépica na zemljo, jaz pa brzo na kolena pred svetimi podobami, molim in plačem. O kako ljubi najsvetejši Bog svoje stvari!

O košnji gredó naši mladeniči na stepo, naprej ataman in drugi za njim molčéč, le kose se bliskéčejo in trava in cvetice sklanjajo pred njimi glavice. Pokosili so, nastane večer; ta ki je domá kašo kuhal, obesivši suknjo na vile, zleze na mogilo in kliče in kima, naj bi šli večerjat. Pred kôčo užé stojé veliki lonci polni v masti topečih se knedljev; kosci so prišli, užé jedó knedlje, natikajoč je na lesene vilice in pripovedujoč si pri tem dnevne dogodke.

In o žetvi! Tu greš na vrt, vležeš se vznak pod hruško, in roka ti leží in noga leží in ves ležiš; tu povzdigneš oči k višku in tam nad teboj mej temnimi vejami visé kakor zlate kaplje zrele hruške; nevedoma suneš z nogó ob drevó, in hruške se vsujejo nate kakor dež. In kake so te hruške! jedva je v usta vtakneš, užé se ti razplínejo, najéš se jih, da se ti ustni sprijemljete in ti lahko postane okoli srcá, takó so zrele in slastne! In kadar prizori jesen, tu vzletíš tjá na stepo znebiti se moreče tóge. „Privédi mi konja, dečko!“ veliš. Glej, užé drčiš na rižanu po stepi! Zarés krasen konj, in to sedlo na njem, kako je lično, kozaško. Zajec se je splašil, glej ga, kako jo briše po stepi, in ti za njim na rižanu po strnišči in po polji in po pašniku, in to brzo, da ti veter požvižgava memo ušes in ti sapo zapira; to, to je veselo! In ni ga bilo še zajca, ki bi bil utekel! Užé se vračaš v vas in zajec opléta ti o boku privezan k sedlu. Počasi jezdiš kadèč iz pipe; kmalu si domá, in tu je jedí obilo, to ti pojde v slast po takej jéži. Le urno v kôčo in za mizo; tu jéš dobro raco, kašo, pečeno prasè, to ti je večerja, da ne kmalu take! Vrhu tega izpiješ políč trnovnika ali kake druge kapljice, če ti je na izbéro ter ležeš počivat, sam svoj gospod!“

V.

Kozaci.

Ukrajincev brat je Kozak; njegova domovina se razprostira na obalih šumečega Dnjepra v divjem Zaporožji. Tu so se za časa tatarske vlade zbírale bojevíte čete pridobivajoč si s smelimi boji s Tatari velike močí. Iz

prva niso priznavali nikacega gospoda, volč si sami svoje hetmane, pozneje jih je bilo nekaj priseljeno k Polskej, katerej so obljubili stalno vojaško službo v boji z neverci, nekaj pa jih je ostalo svobodnih, dokler niso naposled okoli 1795. leta vsi skupaj prišli pod rusko žezlo. Cárinja Katarina II. je potlačila na Dnjepru kozaštvo, njegov spomin pa živi še nadalje v ljudskih pripovedkah. Nekaj Kozakov je šlo na tuje, a drugim so odkazali krajine ob Črnem morji. Tam tedaj živé zdaj Kozaci maloruski, toda dedom so užé prav malo podobni. Bojeviti duh sicer še ni popolnem izginil, vedno so še brzi jézdci in jako važen del ruske vojske, ali v sosedstvu azijskih hord so izgubili prejšnjo bodrôst in često bivajo nekateri uporni in okrutni.

Drugi Kozaci so naseljeni na Donu; ti govoré jezik vélikoruski in so hrabro in gostoljubno ljudstvo.

Vseh Kozakov je okoli 900.000 duš in 90 tisoč vedno v službi; njihovo orožje je dolgo kopje, sablja, ručnica in samokrés; oblačijo se razno, kakor se komu ljubi. Običajno nosijo zelen kaftan s pasom okoli života in na glavi rudečo, s kožuhovino obrobjeno in s srebrom izšito čépico. Orožje in obleko si sami kupujejo, ostalo dobivajo od vlade. Domá prebivajo po malih kôčah v vaséh in v 8 mestih, obdelovajoč si zemljo skoro le za svoje potrebe, posebno pa se pečajo s konjerejo. Običajno ima kozak do 100 konj, bogatin često po tisoč; ti konji so vedno pod širnim nebom ter so zaradi svoje hitrosti obče znani.

Beseda Kozak je tatarska ter znači svobodnega človeka, ki nema stalnega domovja. Na Ukrajini še dandanes vsacemu svobodnemu človeku sploh le „Kozak“ pravijo. V.

Otročje igre

v pésencah.

III.

Najdihójca! páľček náš,
Ne razgrájaj samopáš!
Védno te je vrisk in sméh,
Zdaj po ódrih, zdaj pri tléh;
Kjer te níkdar tréba nīj,
Tjákaž prideš prvi tí;
Méčeš bratca in sestrico
S kámenom in s krpezíco;
Bláto gáziš, kakor rāk,
Kadar léze osmokrāk,
Nese láčen v žábij grád
Sprédaj kléšče, zádaž vrát.
Najdihójca! páľček mój,
Tího sédi, mírno stój!
Da ne pride pó-te rāk,
V dolgih brkah, osmokrāk,
Ne prinese krpezíce,
Da nabrišem ti samíce,

IV.

Déte jézdí na koléni.

Skóka, skóka, kónjic
Na polénci,
Na kolénci
Déte naše daleč jézdí,
Pod nebésa k svítlej zvézdi.
Zvézde bóžje se igrajo,
In igraje lesketájo;
A pred njími je daníca,
Kolovódna prehodnica;
Druge náglo vse za njó
Súkajo se in tekó.
Mésec kíslo se drží,
Ter zabúhel govorí:
Bólno glávo ímam,
Ves obézan kímam;
Kdó po nébi ropotá,
Da zaspáti mi ne dá?